

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

IV. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

REGULA IV.

Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

Quæres *primo*, Quid est restitutio?
R. Est rei alienæ vi aut clam ablatæ redditio, si exstet, vel si non exstet, valoris & æstimationis ejusdem exhibitio, aut si damnum injustè causatum, ipsius reparatio.

Quæres *secundo*. Quot modis damnum injustè inferri potest?

R. Duobus: *Materialiter* & *formaliter*. *Materialiter* damnum infert, qui rem alienam aufert, retinet, destruit, deteriorem reddit, quam bonâ fide putat esse suam, qui restituere solùm tenetur, quod ex re aliena adhuc habet, vel *formaliter*, si de ea verè quid exstet, vel *virtualiter*, si ex alieno factus locupletior. *Formaliter* injustè damnum infert, qui alienum aufert, retinet, destruit, deteriorem reddit, dolosè, sciens vel obligatus scire, jus sibi ad illud non competere, & hic tantum, quantum est ablatum, rem cum fructibus, omne damnum reparare, seu tantum, quantum vero domino re non caruisse interest, præstare & reddere obligatur.

Quæres *tertia*. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Ut peccatum contra justitiam commutativam commissum quoad reatum culpæ & pœnæ æternæ remittatur, dolor cum proposito emendationis & Sacra-

mentalibus Confessio non sufficit, sed insuper requiritur, ut peccator rem ablatam & detentam restituat, aut si amplius non exstet, ejus æstimationem ac omne damnum emergens, id est, quidquid damni in rebus occasione injustæ detentionis est passus, & omne lucrum cessans, id est, quod propter injustam detentionem dominus non est lucratus, & aliàs lucratus fuisset, reddat ac refarciat, vel ea saltem proximè restituendi & reparandi voluntatem habeat, nisi legitimâ causâ excusetur. Fundatur hæc Regula in doctrina S. Augustini relata in *can. 1. caus. 14. q. 6.* "Si res aliena, propter quam peccatum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur pœnitentia, sed fingitur. Si autem veraciter agitur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum." Ratio est: quia qui rem injustè ablatam non restituit, vel damnum injustè causatum refusione æstimationis non reparat, læsionem proximi continuat, contra præceptum juris naturalis & divini, exigens, ut justitia & æqualitas observetur, & injustitia vel inæqualitas per peccatum introducta refarcitur, quibus nec præstitis, nec propositis peccatum nec quoad culpam, nec quoad pœnam, tanquam non verè pœnitenti, sed malè disposito relaxatur.

Quæ-

Quæres *quarto*. Quæ à restitutione exculant?

1um. Si damnum sine culpa Theologica datum, ante sententiam Judicis non est restituendi obligatio, nec quod solâ culpâ juridicâ causatum, nisi per contractum se quis ad damnum ex culpa juridica proveniens obligasset. *2^{dum}*. Si debitor absolutè non habeat, unde restituat, aut satisfaciat, per *Regulam 6. Nemo potest ad impossibile obligari.* *3^{ium}*. Si absque majori damno in fama, vita, &c. quæ altioris Ordinis bona sunt, restitutio fieri nequit. Exemplum est in *cap. officii. 9. de pœnit. & remiss.* Ubi mulier, quæ per alienum partum suppositum, vel ex adulterio susceptum legitimos hæredes

ab hæreditate excluserat, ad pœnitentiam admittitur, licet ad impediendam adulterinæ prolis successionem crimen suum non manifestaverit, cum sine gravi famæ dispendio nefandum facinus detergere non potuerit. *4um*. Si in magnum domini bonum restitutionis cederet dilatio, eò quòd v. g. pecuniâ in damnum suum abusus esset. *5um*. Si debitor bonis cedat, donec ad meliorem fortunam devenerit. *L. cum & filius familias. 7. C. qui bon. cedere poss. 6um*. Si restitutio ab eo, cui facienda est, ultro & gratuito remittatur. *7um*. Si bona in certa ex delicto debita (idem est de fructibus beneficii malè perceptis) ex parte ad causam piam applicata per summum Pontificem condonentur.

C A S U S.

P*aulinus* Judex duobus nepotibus suis super beneficio litigantibus transactionem super ipso beneficio persuasit, hæc in irritum revocatâ unus ex nepotibus à *Paulino* damnum, quod transactionem suadendo causavit, sibi resarciri postulat. (A) *Paulinus* ergo cum nepote litem movens, procuratorem causæ *Sempronium* constituit, qui causam negligenter instruxit, unde non exiguæ expensæ *Paulino* sunt causatæ. (B) Quare *Sempronium* revocat, eique ulteriorem causæ procuratorem interdicat, qui revocatione non obstante cau-

sam nihilominus procurat, sed sententiam contra *Paulinum* reportat. (C) Sententiâ irritatâ *Paulinus* & Nepos in arbitros *Titium* & *Cajum* compromittunt, qui *Paulino* plus æquò faventes eum à restitutionis onere absolvunt. (D) Contra laudem *Paulini* nepos cum adhuc minorennis esset, restitutionem in integrum petit, & obtinuit. (E) Restitutus per definitivam sententiam evicit, quòd *Paulinus* ei primò vacaturum beneficium in Ecclesia Cathedrali procurare teneretur. (F)

R E S O L U T I O.

(A) IN causa beneficii Paulinus transactionem suadendo peccavit, siquidem hujusmodi transactiones simoniae speciem continent, ideoque nullius sunt momenti. *Cap. constitutus. 4. cap. super eo. 7. cap. preterea. 9. de transact.* Damnum verò emergens & lucrum cessans unus ex Nepotibus transigentibus, qui fructus beneficii, super quo transactum, percepit, & in ejus defectu Paulinus reparare tenetur.

(B) Procurator non auditur, nisi mandato legitimo instructus fuerit. *Cap. 1. de procurat.* Damna & expensas Paulino ex negligentia causatas juxta Regulam refarcire obligatur.

(C) Quantumvis Procurator ante litem contestatam etiam sine causa liberè à Domino revocari possit, post litem tamen contestationem, nisi rationabilis causa subsit, revocandus non est. *Cap. quamvis. 2. de procurat. in 6.* Paulinus autem sufficientem habuit procuratorem revocandi causam, unde temerariè & injustè egit Procurator revocatus, & de revocatione certificatus causæ ulterius se ingerendo, nec lata Paulino nocet sententia. *Cap. ex insinuatione. 3. de procurat.*

(D) Paulinus & nepos in electione arbitratorum juris formam non servaverunt, cum arbitri in dispari numero sint eligendi, & eis discordantibus stetur majoris partis sententiæ. *Cap. 1. de arbitris.* Juxta Gloss. tamen in cit. cap. 1. de

arbitr. verb. Unus eligatur aut tres. Si compromittatur in duos, tenet arbitrium, & si non concordaverint, cogendi sunt, ut vel concordent, vel tertiam personam assumant. Nullum est arbitratorum particularium, & uni parti plus quàm alteri faventium; non enim decet sustineri, ut quod perperam arbitrati sunt, debeat incorrectum relinquere. *Cap. non sine. 2. de arbitris.* Unde injusti arbitri per Regulam parti læsæ ad satisfactionem tenentur.

(E) Effectus compromissi quidem est, quòd partes sententiæ arbitratorum, sive æqua, sive iniqua sit, stare obligentur. Ut colligitur ex *cap. per tuas. 9. de arbitris.* nisi iniquitas manifesta sit & omninò notoria. Cum autem quicumque minoræ in causis aliàs inappellabilibus etiam contra sententiam Papæ restituatur. *Arg. cap. tum ex litteris. 5. de integr. restitut.* Restitutio non quidem laudi executionem impediendi; sed causæ justitiam prosequendi gratiâ benè indulta fuit.

(F) Provisio de beneficio proximè vacaturo faciendâ, quia in damnorum temporalium compensationem fieri mandata est, simoniam continebat, quamvis aliàs promissio beneficii vacaturi invalida sit & à jure reprobata. *Cap. ex tenore. 13. de concess. prebend. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 19.* Idèoque sententia contra Paulinum obtenant non subsistit.

R. D. Schnorrenberg in Reg. Jur.

F

RE-